

Veikko Laurukainen

PÄÄTÖS KULLANHUHDONTALUVAN MUKAISEN TOIMINNAN MUUTTAMISESTA

Kullanhuuhdentalupahakemus

Hakija: Veikko Laurukainen

Muut hakijat: Eija Törnqvist

Vireilletulopvm: 30.9.2019

Täydennyspvm: 14.10.2019

Hakemuksen tarkoitus: Voimassaolevan kullanhuuhdentaluvan mukaisen toiminnan muuttaminen lapiokaivusta koneelliseksi kullanhuuhdonnaksi. Kaivoslain (621/2011) 69 §:n mukaan kullanhuuhtojan on haettava kullanhuuhdentaluvan muuttamista, jos kullanhuuhdonta koskevien toimenpiteiden määrässä, laadussa tai aikataulusta tapahtuu sellainen muutos, että lupamääräyksiä on tarpeen tarkistaa

PÄÄTÖS

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto hyväksyy kaivoslain (621/2011) nojalla edellä mainittujen hakijoiden hakemuksen toiminnan muuttamisesta lapiokaivusta konekaivusta.

Perustelut: Hakijat ovat osoittaneet, että kaivoslaissa (621/2011) säädetyt edellytykset täyttyvät eikä kaivosviranomaisen selvityksen (liite 3) perusteella hakemuksen hyväksymiselle ole kaivoslaissa säädettyä estettä. Kaivoslaki (621/2011) 45 § ja 50 §.

Kullanhuuhdentaluvan haltijoilla on tässä luvassa mainitulla kullanhuuhdonta-alueella yksinoikeus etsiä ja kartoittaa maaperässä esiintyvää kultaa, ottaa talteen ja hyödyntää maaperässä esiintyvää kultaa huuhtomalla sekä ottaa talteen ja hyödyntää huuhtonnan sivutuotteena irtomaasta löytyvät platinahiput sekä jalo- ja korukivet.

Kullanhuuhdonta-alueen tiedot

Pinta-ala: 4,9 ha

Alueen nimi: Rove Vero

Sijainti: Sodankylä, Tankajoki, Metsähallituksen hallinnoima valtionmaa, metsätalousalue. Alueen sijainti ja rajat ilmenevät tämän päätöksen liitetystä kartasta (liite 2)

Päätöksen täytäntöönpano

Kullanhuuhdentalupaan perustuvat toimenpiteet saa aloittaa, kun siihen oikeuttava lupapäätös on lainvoimainen ja luvassa määrätty vakuus on asetettu. Jos kullanhuuhdentalupaan perustuvat toimenpiteet edellyttävät muualla lainsäädännössä vaadittua lupaa, saa toimenpiteen kuitenkin aloittaa vasta, kun asianomainen lupapäätös on lainvoimainen tai toiminnan aloittamiseen on saatu oikeus asiassa toimivaltaiselta viranomaiselta.

Täytäntöönpano muutoksenhausta huolimatta

Hakija on hakenut lupaa toiminnan aloittamiseen mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta tämän lupapäätöksen ehtoja noudattaen. Kaivosviranomainen ei myönnä lupaa kaivinkoneella tapahtuvan kullanhuuhdonnan aloittamiseen ennen tämän lupapäätöksen lainvoimaisuutta. Lapiokaivua alueella voi harjoittaa aiemman lupapäätöksen mukaisesti. Lisäksi vesistön ulkopuolella tapahtuvaa imurikaivu voidaan aloittaa muutoksenhausta huolimatta tämän lupapäätöksen ehtoja noudattaen.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 169 §

Alueella ei ole kaivosviranomaisen tietojen mukaan aikaisemmin ollut koneellista kullanhuuhdontatoimintaa tässä mittakaavassa.

Toimeenpanomääräystä ei lähtökohtaisesti voida myöntää koneelliseen kullankaivun harjoittamiseen, sillä lyhytaikaisenkin toiminnan vaikutukset ovat merkittävät.

Koska alueella on käsitelty maata aiemman luvan nojalla, ei toiminnan laajentaminen vesistön ulkopuolella tapahtuvaan imurikaivuun aiheuta lupaehtojen mukaisesti toimittaessa alueella sellaisia muutoksia, että se tekisi mahdollisen muutoksenhaun tarpeettomaksi. Ennen toiminnan aloittamista luvan saajan on varmistettava toimivaltaiselta viranomaiselta mahdollisen ympäristöluvan tarve.

Lupamääräykset

Päätöksen voimassaolo:

Tämä päätös ei muuta kullanhuuhdentaluvan voimassaoloaika. Lupa on voimassa 4.4.2018 annetun päätöksen mukaisesti 3.4.2028 saakka.

Perustelut: Luvan voimassaoloaika määräytyy alkuperäisen lupapäätöksen mukaan.

Menetelmät:

Tämä lupa oikeuttaa koneellisen kullanhuuhdonnan suorittamiseen alueella. Vuotuinen kaivumäärä on alle 500m³ kaivukaudessa.

Perustelut: Lupahakemuksen mukaisesti. Toimintaan tarvitaan myös ympäristönsuojelulain mukainen lupa tai ilmoitus.

Kullanhuuhdonta-alueen kunnossapito

Kullanhuuhdonta on rajoitettava välttämättömiin toimenpiteisiin. Kullanhuuhdontaluvan nojalla tapahtuvasta toiminnasta ja muusta kullanhuuhdonta-alueen käytöstä ei saa aiheutua haittaa ihmisten terveydelle tai vaaraa yleiselle turvallisuudelle, olennaista haittaa muulle elinkeinotoiminnalle, merkittäviä muutoksia luonnonolosuhteissa, harvinaisten tai arvokkaiden luontoesiintymien olennaista vahingoittumista, merkittävää maisemallista haittaa tai muille lähistöllä olevien alueiden käyttötarpeille haittaa tai vahinkoa eikä vahinkoa alueella sijaitseville kulttuurihistoriallisesti arvokkaille rakennuksille ja niiden pihapiirille. Kullanhuuhdontaluvan haltijoiden on pidettävä kullanhuuhdonta-alue sellaisessa kunnossa, että se jatkuvasti täyttää turvallisuuden vaatimukset eikä haitallisia ympäristövaikutuksia aiheudu.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 24 §.

Poronhoidolle aiheutuvien haittojen vähentäminen

Kullanhuuhdontaluvan haltijan on estettävä porojen joutuminen jyrkkäreunaisiin kaivukuoppiin tai luiskattava kaivannot siten, ettei niistä aiheudu vaaraa alueella liikkuville poroille tai porotalouden harjoittajille. Lupa-alueelle ei saa virittää puiden väliin naruja tai muuta vastaavaa, joka voi aiheuttaa vaaratilanteita alueella mahdollisesti liikkuville. Toiminta on tarvittaessa paliskunnan pyynnöstä hetkellisesti keskeytettävä, mikäli se haittaa porojen kuljettamista alueen ohi.

Perustelut: Alue kuuluu Lapin paliskunnan alueeseen. Lupamääräyksessä mainituilla toimenpiteillä vähennetään kullanhuuhdonnasta poronhoidolle aiheutuvia haittoja erityisellä poronhoitoalueella. Myös tämän luvan muissa lupamääräyksissä kielletään olennaisen haitan aiheuttaminen muille elinkeinoille sekä määrätään aiheutuneiden vahinkojen ja haittojen korvaamisesta. Lupa-alueella ei selvitysten (liite 3.) perusteella ole sellaisia porotalouden rakenteita, joille tällaisella toiminnalla voisi olla haittaa. Lupa-alueen läheisyydessä, lähimmillään noin puolen kilometrin päässä on Lapin paliskunnan laidunkiertoaita, jota hyödyntäen poroja kuljetetaan Vuomaselän poroerotuspaikalle. Itse erotuspaikka ei sijoitu alueen läheisyyteen.

Saamelais- ja koltta-asioihin liittyvät määräykset

Kullanhuuhdontaluvan haltijan on huolehdittava, ettei toiminnasta yksin tai yhdessä muiden vastaavien lupien tai alueiden muiden käyttömuotojen kanssa aiheudu sellaista haittaa, joka olennaisesti heikentäisi edellytyksiä harjoittaa saamelaiselinkeinoja taikka muutoin ylläpitää ja kehittää saamelaiskulttuuria. Mikäli olennaista haittaa aiheutuu, toiminta on keskeytettävä ja aiheutunut haitta korjattava välittömästi.

Perustelut: Alue sijaitsee saamelaisten kotiseutualueella. Annetuissa lausunnoissa esiin tulleet saamelaiselinkeinojen harjoittamiseen ja

saamelaiskulttuurin ylläpitämiseen liittyvät yksilöidyt asiat on otettu huomioon tämän luvan lupamääräyksissä.

Kullanhuuhdonta koskeva selvitysvelvollisuus

Kullanhuuhdontaluvan haltijoiden tulee vuosittain toimittaa Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle selvitys talteen otetun kullan ja käsitellyn irtomaan määrästä sekä rakentamisesta kullanhuuhdonta-alueella ja muusta alueen käytöstä.

Selvityksen tulee sisältää:

- 1) talteen otetun kullan määrä grammoina
- 2) käsitellyn irtomaan määrä irtokuutiometreinä
- 3) käytetyt tutkimus- ja työmenetelmät
- 4) kultanhuuhdonta-alueella työskentelevien henkilöiden määrä henkilötyöpäivinä
- 5) työskentelyaika kultanhuuhdonta-alueella
- 6) tehdyt maisemointi- ja jätehuoltotoimenpiteet

Selvitys on jätettävä kaivukautta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 28 §, asetus kaivostoiminnasta (391/2012)9 §.

Kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelma ja sen noudattaminen

Kullanhuuhdontaluvan haltijoiden on noudatettava viranomaiselle toimittamaansa kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelmaa.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 25 §.

Vakuus

Kullanhuuhdontaluvan haltijoiden on asetettava ennen toiminnan aloittamista 2800 euron suuruinen pankkitalletusvakuus Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle kaivoslakiin perustuvasta toiminnasta aiheutuneen vahingon ja haitan korvaamista sekä kaivoslain mukaisten jälkitoimenpiteiden suorittamista varten.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 107 §

Vakuus määräytyy kaivumenetelmän, määrän ja alueen ominaisuuksien perusteella. Alueella suunnitellaan harjoitettavan pienimuotoista konekaivua ja alue on kohtuullisen helposti saavutettavissa.

Ilmoitus kultanhuuhdonta-alueen maastotöistä

Kullanhuuhdontaluvan haltijoiden on ilmoitettava etukäteen kirjallisesti alueen hallinnasta vastaavalle Metsähallitukselle sekä alueen paliskunnalle ja saamelaiskäräjille kaikista maastotöistä, jotka voivat aiheuttaa vahinkoa tai haittaa. Maastotöitä koskevassa ilmoituksesta on käytävä ilmi:

- 1) töistä vastaavan henkilön nimi sekä yhteystiedot;
- 2) arvioitu maastotöiden aloitusajankohta ja kesto;

- 3) tarkempi selvitys, mitä maastotöitä tehdään sekä mitä työmenetelmiä ja koneita käytetään;
- 4) arvio toimenpiteiden määrästä;
- 5) alueella työskentelevien henkilöiden lukumäärä;
- 6) arvio maastotöiden vaikutuksista ympäristöön;
- 7) tarvittaessa selvitys muista seikoista, joilla voi olla merkitystä.

Maastotöitä koskevaan ilmoitukseen on liitettävä kartta, johon on merkitty alue, jolla maastotöitä tullaan tekemään. Ilmoitus on tehtävä viimeistään kuukautta ennen maastotöihin ryhtymistä.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 27 §, asetus kaivostoiminnasta (391/2012) 7 §.

Jälkitoimenpiteet

Kun kullanhuuhdontalupa on rauennut tai peruutettu, on kullanhuuhdontaluvan haltijoiden saatettava kullanhuuhdonta-alue välittömästi yleisen turvallisuuden vaatimaan kuntoon, poistettava rakennukset ja rakennelmat sekä laitteet, huolehdittava alueen kunnostamisesta ja siistimisestä sekä saatettava alue mahdollisimman luonnonmukaiseen ja maisemallisesti tyydyttävään tilaan. Kullanhuuhdontaluvan haltijoiden on tehtävä viipymättä kirjallinen ilmoitus Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle ja Metsähallitukselle, kun edellä mainitut toimenpiteet on saatettu loppuun. Ilmoitus on kuitenkin tehtävä viimeistään vuoden kuluttua luvan raukeamisesta tai peruuttamisesta. Ilmoituksen tulee sisältää tieto jälkitoimenpiteiden päättymispäivästä sekä kuvaus toteutetuista jälkitoimenpiteistä.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 29 §.

Korvaus alueen hallinnasta vastaavalle viranomaiselle

Kullanhuuhdontaluvan haltijoiden on suoritettava Metsähallitukselle vuotuista korvausta 50 euroa hehtaarilta 4.4.2018 annetun päätöksen mukaisesti.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 102 §

Vahinkojen ja haittojen korvaaminen kullanhuuhdonta-alueella

Kullanhuuhdontaluvan haltijan on korvattava kullanhuuhdonta-alueella tapahtuvasta kaivoslakiin perustuvasta toiminnasta aiheutuneet vahingot ja haitat, jollei jonkin toimenpiteen osalta korvauksesta toisin säädetä.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 103 §.

Luvan muuttaminen

Mikäli kullanhuuhdonta koskevien toimenpiteiden määrässä, laadussa tai aikataulussa tapahtuu sellainen muutos, että lupamääräyksiä on tarpeen tarkistaa, on luvanhaltijan haettava kullanhuuhdontaluvan muuttamista kaivosviranomaiselta.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 69 §

Luvan jatkaminen

Mikäli luvan voimassaoloa halutaan jatkaa, tulee hakemus luvan voimassaolon jatkamiseksi toimittaa kaivosviranomaiselle viimeistään kaksi kuukautta ennen luvan voimassaolon päättymistä. Hakemukseen tulee liittää lupaharkinnan kannalta tarpeelliset ja luotettavat selvitykset alueella harjoitetun toiminnasta ja siitä, että alueella on edelleen edellytyksiä löytää kultaa.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 66 §, asetus kaivostoiminnasta (391/2012) 27 §.

Rakentaminen

Kullanhuuhdentalupa ei oikeuta rakentamiseen.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 26 §. Lupahakemuksessa ei ole haettu lupaa rakentaa kultanhuuhdonta-alueelle lain tarkoittamia rakennuksia. Alueella on toimintaa tukeva kevytrakenteinen pressukatos

Maastoliikenne

Kullanhuuhdonta-alueella ja sen ulkopuolella tapahtuva maastoliikenne edellyttää maastoliikennelain mukaisen luvan Metsähallitukselta.

Perustelut: Maastoliikennelaki (1710/1995) 2 luku 4§

Lupahakemuksen käsittely

Lupahakemuksesta tiedottaminen

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on tiedottanut hakemuksesta kuuluttamalla siitä 30 päivän ajan Turvallisuus- ja kemikaaliviraston sekä Sodankylän kunnan ilmoitustauluilla. Lausunnot ja mielipiteet on tullut toimittaa viimeistään 9.4.2020

Lausuntopyynnöt ja lausunnot hakemuksesta

Hakemuksesta on lähetetty lausuntopyynnöt ja saatu lausunnot seuraavasti:

- 1) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Lapin paliskunnalle 10.3.2020
Lapin paliskunnan lausunto 30.3.2020

Lapin paliskunta on saanut Tukesilta ilmoituksen kuulemisesta koskien kultanhuuhdentalupahakemuksen HL2012:0041 muuttamista koneelliseksi ja sille haettavaa 10 vuoden jatkoa.

Paliskunta vastustaa kultanhuuhdentaluvan jatkamista sekä muuttamista koneelliseksi.

Haettu koneellinen kultanhuuhdentalupa sijoittuu Lapin paliskunnan alueelle. Hakemusalue on erittäin tärkeää kesä- ja syyslaidunalue. Hakemusalueen läpi kuljetetaan etenkin syksyisin ja kesäisin poroja Vuomaselän erotusaitaan hakemusalueen läheisyydessä sijaitsevaa laidunkiertoaitaa seuraten.

Hakemuksen karttaliitteeseen ei ole merkitty ko. laidunkieroaitaa. Tämä epäkohta tulee Tukesin/luvan hakijan korjata.

Kaivosrekisterin kartta palvelun mukaan alueella on jo voimassa olevia sekä vireillä olevia koneellisia kullanhuuhtontalupia noin 80 ha. Jotta poronhoidon harjoittamisen edellytys alueella säilyy, paliskunta ei hyväksy uusien kullanhuuhtontalupien myöntämistä ko. alueelle.

Jos kuitenkin koneellinen kullanhuuhtontalupa myönnetään, on toiminta keskeytettävä paliskunnan ilmoituksesta poronhoitotöiden niin vaatiessa.

Lisäksi paliskunta vaatii, että alueella suoritetaan ympäristövaikutusten arviointi eli YVA-menettely kullanhuuhtonta-alueen kokonaispinta-alan (80ha) perusteella.

2) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Metsähallitukselle 10.3.2020
Metsähallituksen lausunto 12.3.2020

Tukes pyytää kaivoslain (621/2011) 37 §:n nojalla Metsähallitukselta lausuntoa kullanhuuhtontalupahakemuksesta HL2012:0041 Rove Vero.

Tukes pyytää lausuntopyynnössään kaivoslain 38 §:n nojalla myös Metsähallituksen perusteltua näkemystä alueen hallinnasta vastaavana viranomaisena hakemuksen mukaisen toiminnan vaikutuksesta saamelaisten oikeudelle alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää kieltään ja kulttuuriaan, huomioiden alueen läheisyydessä olevat muut vastaavat luvat ja muut maankäyttömuodot.

Kullanhuuhtonta-alue sijaitsee Metsähallituksen hallinnoimalla metsätalousalueella ja on metsätaloustoimien piirissä olevalla alueella. Hakemusalueen pinta-ala on yhteensä 4,6 ha. Alueelle on voimassa lapiokaivun mahdollistama kullanhuuhtontalupa ja kaivua myös lapiolla on tarkoitus jatkaa konekaivun ohessa.

Vuosittainen koneellisesti käsiteltäväksi suunniteltu maamäärä pienimuotoiselle koneelliselle kullankaivulle voi olla alle 500 m³ ja korkeintaan 50 vrk/a. Laajempi toiminta edellyttää ympäristöluvan. Kaivu on suunniteltu tehtäväksi 2-14 tn kaivinkoneella ja apukoneena isompi kaivinkone ja keskimääräinen veden käyttö lapiokaivussa 600 l/min ja konekaivussa 3000 l/min kiertovetenä otettuna vesikuopasta. Lisäveden käyttöä alueen joki- ja lampivesistä ei esitetä.

Alue on Pohjois-Lapin maakuntakaavassa maa- ja metsätalousvaltaista aluetta (M-1). Kaava ei rajoita haetun kaltaista toimintaa.

Alue sijaitsee poronhoitolain tarkoittamalla (848/1990) erityisellä poronhoitoalueella Lapin paliskunnassa ja saamelaiskäräjistä annetun lain (974/1995) 4 §:ssä tarkoitetulla saamelaisten kotiseutualueella.

Metsähallituksella ei ole tällä hetkellä tiedossa ko. alueen lähistöllä nykyistä maankäyttöä muuttavia suunnitelmia. Hakemusalueen läheisyydessä ei ole matkailun yritystoimintaa eikä erityistä virkistyskäyttöä. Alueen taloudellisesti merkitykselliset käyttömuodot ovat metsätalous ja porotalous. Retkeily ja marjanpoiminta ovat satunnaista. Aluetta käytetään metsästyksen osalta hirven ja metsäkanalintujen metsästyksen.

Alueella on harjoitettu metsätaloustoimintaa pitkään. Nykyisellään kullanhuhdonta-alueen ympäröivät metsämaat ovat nuorta ja keski-ikäistä mäntyä kasvavaa kuivan ja kuivahkon kankaan kasvatusmetsää. Hakemusalue on kasvillisuusluokaltaan metsätaloustoiminnan piirissä olevaa kivennäismaata. Pieni osa on rämettä. Hakemusalueen metsämaaosa on käsitelty hakkuin luontaiselle uudistamiselle kymmeniä vuosia sitten ja alue on nuorta tasapuustoista mäntykasvatusmetsää. Kasvatushakkuita miltei koko hakemusalueella on ollut v. 2007. Ko. alueen metsämaat on hakattu kymmeniä vuosia sitten luontaiselle uudistamiselle ja alueella ei ole suoritettu minkäänlaisia maanmuokkaustoimia, joten maapohja on hyvin luonnonmukainen. Hakemusalueen halki kulkee talviautotie.

Kullanhuhdontaluvan haltija on kaikilta osin vastuussa Metsähallitukselle ja kolmannelle osapuolelle kaivutoiminnasta mahdollisesti aiheutuvista haitoista ja vahingoista.

Mikäli kullanhuhdontalupa myönnetään, luvanhaltija on velvollinen korvaamaan täysimääräisesti Metsähallitukselle aiheuttamansa puusto- yms. vauriot sekä taimikoiden ja puuston odotusarvon menetykset. Lisäksi luvanhaltijan on korvattava kullanhuhdonnan ajalta metsämaan puuntuoton menetykset siltä osin kuin alue on pois puuntuotannosta. Edelleen hakijan on toiminnan päätyttyä metsitettävä alue kustannuksellaan tai korvattava metsittämisestä aiheutuvat kustannukset. Alue on metsätalousmaata ja uuden puuston kasvuun on investoitu. Alueen maisemakuvaa tulee pysyvämmiin muuttamaan mahdollinen laajamittainen koneellinen kullanhuhdonta, joka hävittää ja muuttaa kaivualueilta luontaisen kasvillisuuden kesäaikaisen liikkumisen seurauksena toisin kuin alueella harjoitettu kuin metsä- tai porotalous.

Huhdonta-alueen ulkopuolelle sijoittuvaan majoittumiseen tulee hakea lupa Metsähallitukselta. Hakija ei ole hakenut hakemuksessaan lupaa rakentamiselle.

Tällä hetkellä Metsähallituksella ei ole tiedossa, että hakemusalueella olisi uhanalaisten kasvien ja eläinten esiintymiä, petolintujen pesintää tai tunnettuja kulttuuriperintökohteita. Alueelta tai sen välittömästä läheisyydestä ei ole kartoitettu muinaismuistolain

(17.6.1963/295) suojaamia muinaisjäännöksiä tai muita kulttuuriperintökohteita. Jos maata kaivettaessa tai muuta työtä suoritettaessa tavataan kiinteä muinaisjäänös, on työ muinaisjäänöksen kohdalta heti keskeytettävä ja ilmoitettava kohde Museovirastolle tarpeellisia toimenpiteitä varten. Ilman muinaismuistolain nojalla annettua lupaa kiinteän muinaisjäänöksen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen on kielletty. Myös muut alueella mahdollisesti olevat kulttuuriperintökohteet, kuten vanhat kullankaivun historiaan liittyvät jäännökset, tulee ottaa huomioon maankäytössä. Metsähallitus toteaa kuitenkin, että vaikka sillä ei tällä hetkellä ole tiedossa em. erityiskohteita hakemusalueella, se ei myöskään tule tekemään alueella maastokartoituksia ko. hakemuksen johdosta. Metsähallitus ei täten sitoudu tällä lausunnollaan vastuuseen alueen mahdollisista kartoittamattomista ja vielä löytymättömistä kohteista. Luonnonsuojelu- ja vesilain viranomaisvalvonnasta alueella vastaa Lapin ELY-keskus. Tarkemmat tiedot mainituista alueen vesiluontotyypeistä, suojelualueista, rauhoitetuista ja suojelluista kohteista ja lajeista sekä haetun toiminnan vaikutuksista niihin antaa Lapin ELY-keskus.

Kalaston osalta Metsähallitus muistuttaa, että kullanhuudonta on huomattava vesistöihin suoraan vaikuttava maankäyttömuoto. Kaivutoiminta tuleekin järjestää siten, ettei alapuoliseen vesistöön pääse kalastolle ja muulle vesiluonnolle haitallisessa määrin liettymistä aiheuttavaa mineraaliainesta eikä ravinteita. Maa-aineksien pääsy alapuoliseen vesistöön voidaan estää riittävällä veden kierrätyksellä ja saostusaltailla.

Toiminnan vaikutusten arvioimiseksi saamelaiskulttuuriin hallituksen esityksessä kaivoslaista todetaan, että arvioinnissa olisi lähinnä tarpeen kiinnittää huomiota saamelaiskulttuurin kannalta tärkeänä pidettävään poronhoitoon kohdistuviin vaikutuksiin.

Metsähallitus arvioi, ettei porotalouden rakenteille kyseessä olevassa tapauksessa aiheudu haittaa, koska rakenteita ei ole lupahakemusalueella. Lähiympäristössä on Lapin paliskunnan väliaita lähimmillään huudonta-alueesta noin 350 metrin etäisyydellä.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksessä 4.2.2015 (taltionumero 275, Saamelaiskäräjien valitus ympäristölupa-asiassa, joka koski koneellista kullankaivua) todetaan seuraavasti: "Nyt puheena olevassa asiassa on kysymys pienessä mittakaavassa tapahtuvasta kullankaivusta alueella, jota käytetään tähän tarkoitukseen vain osa vuotta ja silloinkin tiukkojen lupamääräysten puitteissa. Sanotulla toiminnalla ei aiheuteta haittaa saamelaiskulttuurille ja vaikutukset saamelaisten perinteiselle elinkeinolle, kuten poronhoidolle, kalastukselle, metsästykselle tai ympäröivälle luonnolle jäävät hyvin paikallisiksi". KHO:n päätöksen kohteena oleva kullanhuudontalupahakemus on HL2012:0057, Midas 2 ja pinta-alaltaan 3,4 ha.

Viitaten edellä mainittuun korkeimman hallinto-oikeuden päätökseen sekä po. kullanhuuhdontahakemusalueen vähäiseen pinta-alaan Metsähallitus arvioi, ettei toiminnasta aiheudu haittaa yksittäisenä kohteena saamelaiskulttuurin harjoittamiselle. Tankajoen alueella haetun luvan ympäristössä on yhteensä noin 80 ha kullanhuuhdontalupa-alueita ja hakemusalueita, jotka liittyvät toisiinsa ja muodostavat näin yhtenäisen laajan kullanhuuhdonta-alueen ja suuri osa on koneellista kullanhuuhdonta, mikäli haetut kullanhuuhdontaluvat myönnetään. Puheena olevan luvan ja ympärillä olevien muiden kullanhuuhdontalupien yhteisvaikutuksella voi olla tästä syystä haittaa paikallisen paliskunnan harjoittamalle porotaloudelle ja myös metsätaloudelle kasvussa olevan puuston ennen aikaisella hakkaamisella aiheutettuna. Koneellisen kullanhuuhdon myötä haittavaikutukset ovat myös suuremmat verrattuna käsin tapahtuvaan huuhdontaan. Lupapäätöstä myönnettäessä tulee arvioida, onko edellä kerrotun laajuisen ”kullanhuuhdonta-alueen” muodostuminen yksittäisten kullanhuuhdontalupien kautta haittaa aiheuttavaa. Metsähallitus katsoo muutenkin, että erilaisten ympäristövaikutusten arvioinneissa ei tule pidättäytyä nyt lausunnolla olevan kaltaisessa tilanteessa yksittäiseen lupahakemukseen, vaan arvioida kysymyksessä olevaa toimintaa ja sen vaikutuksia kokonaisuutena.

Mikäli lupa kuitenkin myönnetään Metsähallitus pyytää sisällyttämään annettavaan lupaan seuraavat määräykset:

- Kaivutoiminta tulee tapahtua siten, että alapuoliseen vesistöön ei pääse liettymistä ja rehevöitymistä aiheuttavaa mineraaliainesta eikä ravinteita
- Kaivukauden aikana ja kaivun päättyessä jyrkät kaivantojen reunat on luiskattava. Reunat on myös merkittävä maastoon riittävän näkyvästi porotaloutta haittaamattomalla tavalla
- Hakijan on tehtävä ilmoitus maankäyttömuodon muutoksesta Suomen metsäkeskukselle ja alueen ottamisesta muuhun käyttöön, mikäli lupa myönnetään ja toiminta laajenee pienimuotoisesta kaivusta (Metsälaki 1093/1996 3 §)
- Kaivoslain 108 § mukainen riittävä vakuus ottaen huomioon lupamääräykset sekä alueen taimikoiden ja puuston odotusarvon menetykset tuhoutuneiden taimikoiden ja puuston osalta sekä alueen metsittämistoimenpiteet toiminnan päätyttyä. Lähtökohtana tulee olla, että alue ennallistetaan ja maisemoidaan sitä mukaan, kun kaivu etenee
- Tutkimustoiminta on suunniteltava ja järjestettävä siten, että puustolle ja taimikoille aiheutuvat vahingot ovat mahdollisimman vähäisiä. Puuston poisto on tehtävä kaivun etenemisen mukaan kaivukausittain etukäteen Metsähallituksen kanssa sopien. Poistettava ainespuukelpoinen puusto on korvattava mahdollisine odotusarvoineen. Puuryhmiä on jätettävä kaivualueelle
- Toiminnan päätyttyä tehdään hakijan kustannuksella puolueeton arviointi yhteisesti hyväksytyyn tahon toimesta kaikista metsätaloudelle aiheutuneista vahingoista. Metsänkasvatukselle saattaa taimikko- ja puustovahinkojen lisäksi aiheutua haittaa maapohjan sekoittumisen, tiivistymisen, vettymisen yms. syiden johdosta

- Toiminnan päätyttyä hakijan kustannuksella tai toimesta suoritetaan kaivualueiden keinollinen metsittäminen uuden metsän kasvun aikaansaamiseksi. Korvaukseen tulee sisältyä materiaali- ja työkustannukset kaikilta osin mukaan lukien suunnittelukustannukset ja asian käsittelystä ennalta arvaamattomasti aiheutuvat kustannukset
- Tiestön käyttöä koskee laki yksityisistä teistä (15.6.1962/358) ja tiestön käytöstä päättää tienpitäjä. Tiestö on ns. isännantiestöä ollen kokonaan Metsähallituksen hallinnassa ja tiestö ei ole yleistä tietä. Kullanhuudontalupa ei anna oikeutta tiestön käyttöön. Metsähallitus ei yleensä rajoita teillä kevyttä liikennettä, mutta raskaisiin kuljetuksiin on oltava Metsähallituksen lupa. Alueella oleva metsäautotiestö on heikkokuntoista. Metsähallitus ei vastaa tiestön huonosta kunnosta ihmisille ja kalustolle mahdollisesti aiheutuneista vahingoista. Raskaiden kuljetusten ja muun liikennöinnin mahdollisesti aiheuttamat vauriot tiestölle tulee aiheuttajan korvata. Kelirikkoaikainen liikenne ei ole sallittua.
- Kullanhuudonta-alueelle Tankajoen länsipuolelta johtava tiestö on osittain yksityismailla, johon Metsähallituksella ei ole kulkuoikeutta ja mikäli kullanhuudontalupa myönnetään, on luvan saaja velvollinen hankkimaan koneellisia kulkuneuvoja ja muutoinkin säännöllistä kulkemista varten luvan myös yksityisiltä maanomistajilta
- Aloitus tulee sallia aikaisintaan 15.6. alkaen teiden kelirikkovaurioiden ja maastovaurioiden estämiseksi

3) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Sodankylän kunnalle 10.3.2020

Sodankylän kunta ei ole toimittanut lausuntoaan hakemuksesta

4) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle 10.3.2020

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lausunto 25.3.2020

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on pyytänyt kaivoslain (621/2011)37 §:n nojalla Lapin ELY-keskuksen lausuntoa Veikko Laurukaisen ja Eija Törnqvistin kullanhuudontalupahakemuksesta HL2012:0041 (pinta-ala 4,9 ha).

Hakemus on muutoshakemus (lapiokaivuluvasta koneluvaksi) ja sitä haetaan kymmeneksi vuodeksi. Haettu alue sijaitsee Mäkärän alueella Sodankylän kunnassa.

Koneellisen toiminnan suunniteltu maankäyttö on alle 500 m³/vuosi. Toimintaa tehdään yhdellä kaivuyksiköllä, johon kuuluu yksi kaivinkone (2- 14 tonnia).

Hakijat ovat tehneet 13.2.2020 Pohjois-Suomen aluehallintovirastolle ympäristönsuojelulain 115 a §:n mukaisen ilmoituksen pienimuotoisesta koneellisesta kullanhuudonnasta.

Haettavana olevalla kullanhuudonta-alueella ei Hertta-rekisterin Eliöt-tietokannan mukaan (SYKE) ole luonnonsuojelulain 42 §:n nojalla koko maassa rauhoitettujen kasvilajien, 46 §:n

uhanalaisten lajien tai 47 §:n erityisesti suojeltavien lajien esiintymiä ja eläinten havaintopaikkoja, eikä luontodirektiivin liitteiden II ja IV lajien esiintymiä ja eläinten havaintopaikkoja tai petolinnun pesäreviirejä. (tilanne 23.3.2020)

Alueelta ei kaikilta osin ole tehty ympäristöhallinnon toimesta systemaattisia uhanalaisinventointeja, vaan tiedot perustuvat otantaluonteisiin inventointeihin ja kasviharrastajien ilmoittamiin esiintymätietoihin. Näin ollen alueella saattaa olla uhanalaisten ja direktiivilajien esiintymiä, jotka eivät ole ympäristöhallinnon tiedossa.

Mikäli alueelta havaitaan edellä mainittuja lajeja, on huuhdontatoiminta järjestettävä siten, että siitä ei aiheudu luonnonsuojelulaissa kiellettyä seurausta, kuten lajin heikentämistä tai häviämistä eikä lajin elinympäristön heikentämistä tai tuhoutumista. Tarvittaessa edellä mainitut laji- ja luontotyyppiesiintymät on rajattava huuhdonta-alueen ulkopuolelle, ellei esiintymien säilymistä voida turvata muilla toimenpiteillä.

Lapin ELY-keskus ei näe estettä kullanhuuhdontaluvan myöntämiselle. Koneellista kullankaivuuta ei kuitenkaan saa aloittaa ennen kuin ilmoitusmenettelyn mukainen päätös on tehty sekä Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on myöntänyt kullanhuuhdontaluvan ja päätökset ovat lainvoimaisia tai lupa toiminnan aloittamiseen myönnetään muutoksenhausta huolimatta.

5) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Saamelaiskäräjille 10.3.2020
Saamelaiskäräjien lausunto 8.4.2020

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on pyytänyt Saamelaiskäräjien lausuntoa kullanhuuhdontaluvan muutoshakemuksesta, jossa muutos koskee kaivutapaa. Rove Vero -niminen kullanhuuhdonta-alue (HL2012:0041) sijaitsee Lapin paliskunnan alueella saamelaisten kotiseutualueella. Hakijoiden on tarkoitus siirtyä lapiokaivusta koneelliseen kullankaivuun. Samalla on vireillä ympäristönsuojelulain mukainen ilmoitusmenettely (asiatunnuksella PSAVI/1209/2020). Saamelaiskäräjien lakisäätötehtävänä on hoitaa saamelaisten omaa kieltä ja kulttuuria sekä saamelaisten asemaa alkuperäiskansana koskevat asiat (saamelaiskäräjälaki 5 §).

Saamelaiskäräjät edustaa saamelaisia tehtäviinsä kuuluvissa asioissa kansallisissa ja kansainvälisissä yhteyksissä (saamelaiskäräjälaki 6 §). Viranomaiset neuvottelevat saamelaiskäräjien kanssa kaikista laajakantoisista ja merkittävistä toimenpiteistä, jotka voivat välittömästi ja erityisellä tavalla vaikuttaa saamelaisten asemaan alkuperäiskansana (saamelaiskäräjälaki 9 §).

Saamelaisten perinteiset elinkeinot (poronhoito, kalastus, metsästys, keräily, saamelainen käsityö sekä näiden nykyaikaiset harjoittamisen muodot) ovat osa perustuslain suojaamaa

saamelaisen kulttuurin muotoa. Saamelaisten perinteisellä tiedolla ja perinteisellä luonnonkäytöllä on ratkaiseva merkitys etenkin pohjoisen luonnon monimuotoisuudelle. Perinteisiin saamelaiselinkeinoihin kohdistuvia keskeisiä uhkia ovat ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen sekä perinnealueiden menettäminen kilpaileville maankäyttömuodoille. Perinteiset saamelaiselinkeinot sekä saamelainen luontosuhde vaikuttavat merkittäväällä tavalla saamelaisten fyysiseen ja psyykkiseen hyvinvointiin.

Kaivosviranomaisen on 4.4.2018 myöntänyt hakijoille lapiokaivuun oikeuttavan kullanhuuhtontaluvan kymmeneksi vuodeksi. Luvalla jatkettiin nelivuotisen, 14.3.2013 myönnetyn kullanhuuhtontaluvan voimassaoloa. Lupa-alue on ollut kooltaan 4,9 ha ja arvioitu vuosittainen kaivumäärä n. 15 m³. Kullankaivutapana oli kiertovesiavusteinen lapiokaivu, rännitys ja vaskaaminen. Nyt kaivumäärää on tarkoitus kasvattaa ympäristönsuojelulain mukaisen ilmoitusmenettelyyn sallimissarajoissa.

Muutoshakemuksen tarkoittama toiminta on osa Keltaojan-Tankajoen kullanhuuhtontakeskittymää. Toiminta-alueen läheisyydessä harjoitetaan saamelaisten perinteisiä elinkeinoja. Nyt suunniteltu toiminta voi muututtuaan koneelliseksi erityisesti vaikuttaa poronhoitoon porojen välttämiskäyttämisen vuoksi. Norjassa, Ruotsissa ja Suomessa tehdyt tutkimukset osoittavat, että poron laidunten käyttöön vaikuttavat muun maankäytön eli ihmistoiminnan ja infrastruktuuriin aiheuttamat häiriöt. Vapaana luonnonlaitumilla laiduntavien porojen on havaittu välttävän mm. meluavan toiminnan alueita. Riippuen häiriötyypistä, alueesta ja poronhoitotavoista, nämä välttämisaalueet voivat olla hyvin laajoja ja vaihdella vuodenajoin. Kaivinkoneavusteisen kullanhuuhtontaan häiriövyöhykkeeksi on Ivalon paliskunnassa porojen GPS-seurannalla määritetty 1500 m. Nyt suunniteltu toiminta vaikuttaa toteutuessaan todennäköisesti siihen, miten porot tulevat käyttämään hakemuksen tarkoittaman alueen ja koko Tankajoen kullanhuuhtontakeskittymän läheisyydessä olevia laidunalueita sekä myös siihen, miten poronhoitotöitä voi alueen läheisyydessä käytännössä toteuttaa porojen välttämiskäyttämisen vuoksi. Yksityiskohtana voidaan todeta, että paliskunnan kesä- ja syyskäyttöön tarkoitettu laidunkiertoaite kulkee nyt käsillä olevan alueen läheisyydessä.

Saamelaiskäräjät toteaa, että Tankajoen kullanhuuhtonta-alueella harjoitettava kullanhuuhtontatoiminta on jo laajamittaista luonnonvarojen käyttöä, joka kaivoslain 50 §:ssä tarkoitettulla tavalla yhteisvaikutustensa kautta heikentää olennaisesti saamelaisten edellytyksiä harjoittaa luontosidonnaisia perinteisiä saamelaiselinkeinoja, erityisesti poronhoitoa, kalastusta ja keräilyä.

Saamelaiskäräjät näkee asiassa saamelaiskäräjälain 9 §:n mukaisen neuvottelun tarpeelliseksi. Kullanhuuhtonta saamelaisten kotiseutualueella ei saa heikentää saamelaisten alkuperäiskansaoikeuksia (kaivoslaki 50 §). Lisäksi valtion maata ei kyseessä

olevalla erityisellä poronhoitoalueella saa käyttää siten, että siitä on huomattavaa haittaa poronhoidolle (poronhoitolaki 2 §). Neuvottelu tulee käydä ennen asian ratkaisemista.

6) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Saamelaismuseo Siidalle 10.3.2020
Saamelaismuseo Siidan lausunto 19.4.2020

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on pyytänyt Saamelaismuseo Siidalta lausuntoa Veikko Laurukaisen ja Eija Törnquistin kullanhuuhdonnan muutoslupahakemuksesta HL2012:0041 Rove vero. Saamelaismuseo Siida on saamelaisalueella toimivaltainen viranomainen arkeologisen kulttuuriperinnön sekä maiseman ja rakennusperinnön suojelun ja hoidon suhteen.

Kullanhuuhdontalupahakemusalue HL2012:0041 sijaitsee Sodankylän kunnassa, Vuotson kylässä, Siikaseläntien ja Tankajoen eteläpuolella, Tikkaharjujen ja Keltaojan välisellä alueella. Kullanhuuhdontalupa on voimassa 3.4.2028 saakka. Nyt haetaan muutosta kaivutapaan, lapiokaivusta siirrytään koneelliseen kullankaivuuseen. Vuosittainen kaivumäärä on lapiokaivussa ollut noin 15 m³, koneellisessa kaivussa kaivumäärä tulee olemaan alle 500 m³. Hakemuksessa ei ole mukana kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelmaa.

Pohjois-Lapin maakuntakaavassa alue on metsätalous- ja poronhoitovaltaista aluetta M-1 4561. Lupahakemusalue sijaitsee saamelaisten kotiseutualueella ja poronhoitolain 2.2 § mukaan erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulla alueella, jolla maata ei saa käyttää niin, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa porotaloudelle.

Kulttuuriympäristö

Kullankaivulupahakemusalueella ei ole valtakunnallisesti merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä (RKY) eikä muinaismuistolaiilla suojeltuja kiinteitä muinaisjäännöksiä. Mikäli lupahakemusalueelta havaitaan merkkejä muinaisen ihmisen toiminnasta, kuten tulisijoja, kivirakennelmia tai pyyntikuoppia, työt on löytöpaikalla keskeytettävä ja löydöistä on ilmoitettava museoviranomaisille, tässä tapauksessa Saamelaismuseo Siidan arkeologille.

Kullanhuuhdonta-alueiden kokonaisvaltaiselle tarkastelulle ja niiden maisemaan ja ympäristöön kumuloituvien vaikutusten arvioinnille on selkeä tarve tilanteessa, jossa yksittäiset, pinta-alaltaan pienet huuhdonta-alueet muodostavat käytännössä suuren yhtenäisen alueen. Suuruudeltaan enintään 7 hehtaarin vierekkäisiä kullanhuuhdonta-alueita tulisi voida käsitellä laajempina aluekokonaisuuksina, esimerkiksi jokilaaksoittain tai muuten alueittain, jotta kullanhuuhdonnan kokonaisvaikutuksia voidaan arvioida luonnonympäristön, kulttuuriympäristön ja maiseman kannalta.

Näin ollen Saamelaismuseo Siida kehottaa TUKESia vastaavana lupa- ja valvontaviranomaisena käsittelemään kullanhuuhdontalupahakemuksia alueellisina

kokonaisuuksina ja arvioimaan niiden yhteisvaikutuksia kyseisen alueen kulttuuriperintöön ja luonnonympäristöön ja erityisesti maisemaan.

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston kannanotto lausunnoissa ja muistutuksissa esitettyihin yksilöityihin vaatimuksiin.

Asiaan liittyen on pidetty Saamelaiskäräjälain 9 §:n mukaiset neuvottelut 11.5.2020 ja 18.5.2020. Liitteenä 4 pöytäkirja neuvotteluista siltä osin, kun se koskee kyseessä olevaa lupaa.

Lausunnoissa esitetyt kaivosviranomaisen toimivaltaan kuuluvat seikat on otettu päätöksessä huomioon lupamääräyksillä.

Muistutukset ja mielipiteet

Muistutuksia ja mielipiteitä ei ole jätetty.

Hakijan selitys

Hakijalta ei ole pyydetty selitystä

Päätösmaksu

Päätösmaksu 400 €. Valtion talous- ja henkilöstöhallinnan palvelukeskus lähettää laskun hakijalle.

Perustelut: Asetus Turvallisuus- ja kemikaaliviraston maksullisista suoritteista (1391/2018)

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta kaivoslain (621/2011) 162 §:n nojalla Pohjois-Suomen hallinto-oikeudelta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Päätöksestä perittävästä maksusta voidaan valittaa samassa järjestyksessä kuin pääasiasta. Valitusaika on 30 päivää tämän päätöksen antopäivästä. Liitteenä olevasta valitusosoituksesta ilmenee, miten muutosta haettaessa on meneteltävä.

Päätöksestä tiedottaminen

Päätöksestä tiedotetaan kaivoslain (621/2011) 58 §:n mukaisesti. Lupapäätös liitteineen toimitetaan postitse hakijalle. Jäljennös päätöksestä toimitetaan niille, jotka ovat tätä erikseen pyytäneet sekä niille kunnille, ELY-keskuksille ja muille viranomaisille, joille asiasta sen käsittelyn aikana on annettu tieto tai joilta on pyydetty lausunto. Jäljennös päätöksestä toimitetaan myös saamelaiskäräjille ja paliskunnalle.

Päätöksen antamisesta ilmoitetaan niille, jotka ovat tehneet muistutuksen asiassa tai ovat ilmoitusta erikseen pyytäneet, sekä niille asianosaisille, joita asia erityisesti koskee. Päätöksen antamisesta kuulutetaan alueen kunnan ilmoitustaululla.

Sovelletut säännökset

Kaivoslaki (621/2011)

Asetus kaivostoiminnasta (391/2012)

Asetus Turvallisuus- ja kemikaaliviraston maksullisista suoritteista (1391/2018)

Lisätietoja

Lisätietoja antaa Pasi Molkoselkä, puh. 029 5052 133, etunimi.sukunimi@tukes.fi

Tämä asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu. Asian on esitellyt ylitarkastaja Pasi Molkoselkä ja ratkaissut ryhmäpäällikkö Terho Liikamaa.

LIITTEET

Liite 1. Valitusosoitus

Liite 2. Kartta alueesta (1:10 000)

Liite 3. Selvitys kullanhuuhtontaluvan muuttamisen edellytyksistä

Liite 4. Saamelaiskäräjälain 9 §:n mukaisen neuvottelun pöytäkirja

Liite 5. Ohjeet vakuuden asettamiseen

Liite 6. Panttaussitoumus

TIEDOKSI

Lapin Ely-keskus

Lapin paliskunta

Metsähallitus

Saamelaiskäräjät

Saamelaismuseum Siida

Sodankylän kunta

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen

Päätökseen saa hakea muutosta valittamalla sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä pääosa tässä päätöksessä tarkoitettusta alueesta sijaitsee. Toimivaltainen hallinto-oikeus on mainittu valitusosoituksen lopussa. Valituskirjelmä osoitetaan valitusviranomaiselle ja se on toimitettava valitusajassa hallinto-oikeuden kirjaamoon.

Valitusaika

Määräaika valituksen tekemiseen on kolmekymmentä (30) päivää tämän päätöksen antopäivästä.

Valitusoikeus

Päätöksestä voivat valittaa ne, joiden etua, oikeutta tai velvollisuutta asia saattaa koskea, sekä vaikutusalueella ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun taikka asuinympäristön viihtyisyyden edistämiseksi toimivat rekisteröidyt yhdistykset tai säätiöt, asianomaiset kunnat, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ja muut asiassa yleistä etua valvovat viranomaiset, saamelaiskäräjät sillä perusteella, että luvassa tarkoitettu toiminta heikentää saamelaisten oikeutta alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan ja kolttien kyläkokous sillä perusteella, että luvassa tarkoitettu toiminta heikentää kolttien elinolosuhteita ja mahdollisuuksia harjoittaa elinkeinoja.

Valituksen sisältö

Valituskirjelmässä on ilmoitettava

- 1) päätös, johon haetaan muutosta
- 2) miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- 3) perusteet, joilla muutosta vaaditaan
- 4) valittajan nimi ja kotikunta
- 5) postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä, ellei valituskirjelmää toimiteta sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla).

Valituksen liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä

- 1) päätös, johon haetaan muutosta valittamalla, alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- 2) asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle
- 3) asiamiehen valtakirja

Valituskirjelmän toimittaminen perille

Valituskirjelmän voi viedä valittaja itse tai hänen valtuuttamansa asiamies. Valituskirjelmä liitteineen voidaan myös lähettää postitse, telekopiona tai sähköpostilla. Postiin valituskirjelmä on jätettävä niin ajoissa, että se ehtii perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen aukioloajan päättymistä. Hallinto-oikeudessa kirjaamon aukioloaika on klo 8.00–16.15. Sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla) toimitetun valituskirjelmän on oltava toimitettu niin, että se on käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.

Valittajalta peritään hallinto-oikeudessa **oikeudenkäyntimaksu** 260 euroa. Oikeudenkäyntimaksua ei peritä, jos hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaista päätöstä muutoksenhakijan eduksi. Tuomioistuinmaksulaissa (1455/2015) on erikseen säädetty eräistä tapauksista, joissa maksua ei peritä.

Toimivaltaisen hallinto-oikeuden yhteystiedot muutoksenhakua varten:

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus

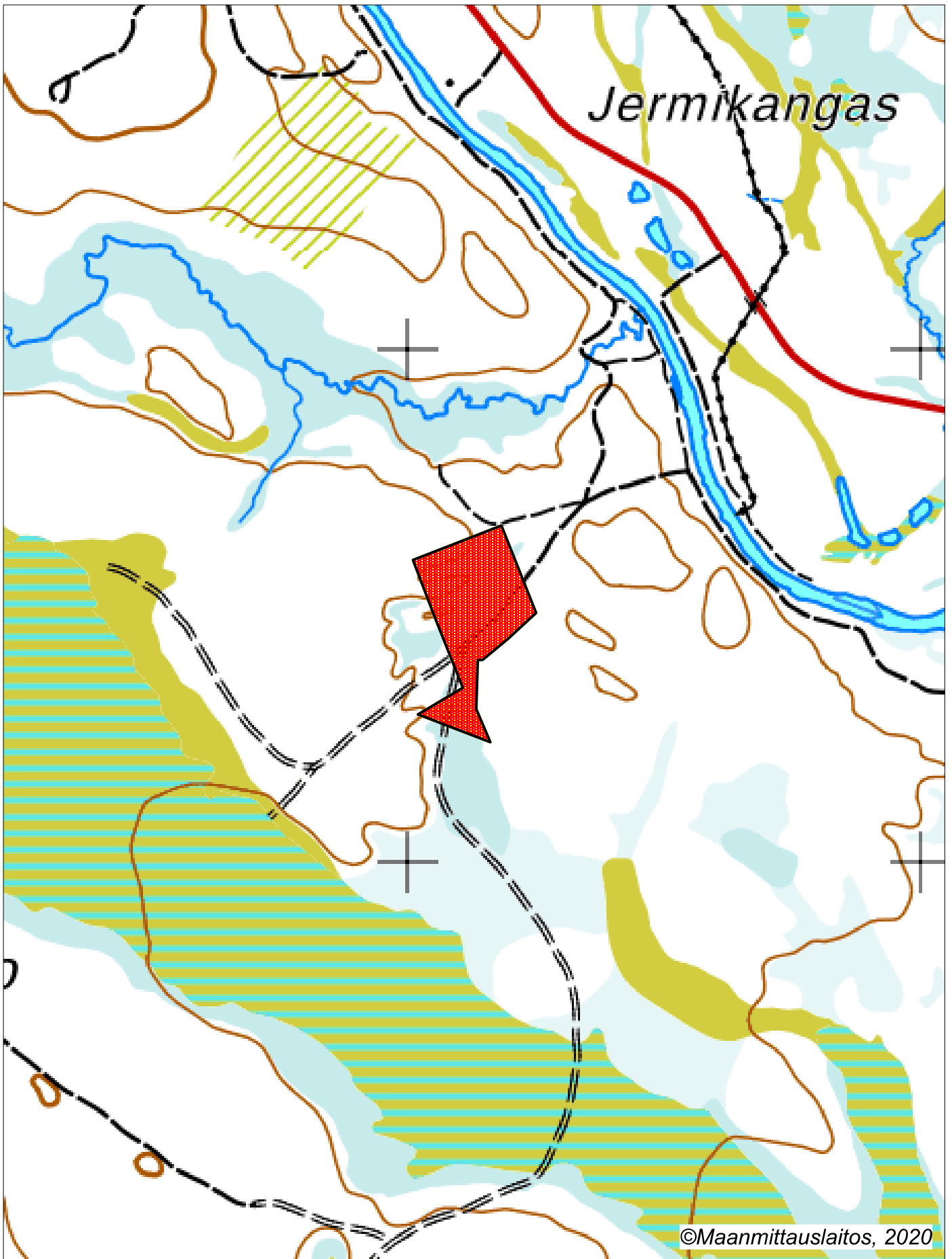
Käyntiosoite: Isokatu 4, OULU

Postiosoite: PL 189, 90101 OULU

Faksi: 029 56 42841

Sähköposti: pohjois-suomi.hao@oikeus.fi

Puhelin: 029 56 42800 (vaihde)

Selvitys kullanhuudontaluvan HL2012:0041 toiminnasta ja muista lupa-alueen lähistöllä olevista kaivoslain luvista alueiden käyttömuodoista, jotka voivat häiritä saamelaiskulttuuria

Yleistä kullanhuudonnasta

Kullanhuudonta on ollut pienenevä maankäyttömuoto koko 2000-luvun ajan. Esimerkiksi vuonna 2000 kullanhuudontaan oikeuttavia lupia on ollut voimassa yli 400, kun tällä hetkellä vastaava määrä on 288. Hakemuksia on vireillä 104. Hakemuksista 44 kpl on jatkohakemuksia tällä hetkellä voimassa oleville luville ja yhteensä 57 hakemusta on jatkohakemuksia hakemushetkellä voimassa olleille luville. Hakemuksista 29 kpl on jatkohakemuksia 30.6.2020 päättyville kaivospiireille (lähde: Kaivosrekisteri 26.6.2020)

Kullanhuudonnan mahdollinen vaikutus saamelaiskulttuuriin selvitetään paliskunnittain, koska poronhoito on tärkeä osa saamelaiskulttuuria ja se on alueiden käytön kannalta herkkä elinkeino. Koska paliskuntien alueet on selkeästi rajattu aidoilla, kaivoslain mukaisen kullanhuudonnan vaikutukset saamelaiskulttuurille rajoittuvat pääasiallisesti sen paliskunnan alueeseen, jolla kullanhuudontaa harjoitetaan.

Kullanhuudontaluvan nojalla ei saa harjoittaa toimintaa, joka vaikuttaa vesistöön. Mikäli tällaista toimintaa on suunniteltu lupa-alueella harjoitettavan, tulee toimintaan olla ympäristö- tai vesilupa. Näissä luvissa toimivaltainen viranomainen on Pohjois-Suomen aluehallintovirasto.

Lupahakemusalueen kuvaus

Kullanhuudontalupa-alue HL2012:0041 (4,9 ha) sijoittuu Lapin paliskunnan alueelle, Vuotson länsipuolelle, Tankajoen lounaispuolelle.

Lapin paliskunnan kokonaispinta-ala on noin 454000 ha Lapin paliskunnan alueelle sijoittuu 41 kpl lainvoimisia kullanhuudontaan oikeuttavia lupia, pinta-alaltaan yhteensä noin 175 ha. Näistä kyseisen lupahakemuksen läheisyyteen (2 km säteellä alueesta) sijoittuu 22,3 ha, 5 kpl. Alueen läheisyydessä on vireillä 8 kpl kullanhuudontalupahakemuksia pinta-alaltaan 50,7 ha.

Luvan mukaisen toiminnan kuvaus

Alueella on tarkoitus harjoittaa koneellista kullanhuudontaa, käsiteltävä maamäärä on enintään 500m³ vuodessa. Toimintaan tarvitaan ympäristönsuojelulain mukainen lupa tai ilmoitus. Toimivaltainen ympäristölupaviranomainen on Pohjois-Suomen aluehallintovirasto. Alueella ei ole suoraa vesistöyhteyttä.

Muut häiritsevät alueiden käyttömuodot hakemuksessa tarkoitettulla alueella ja sen läheisyydessä

Lupa-alue kuuluu Metsähallituksen hallinnoimaan metsätalousalueeseen. Metsähallitus ei linjauksensa mukaisesti myy kyseessä olevan alueen läheisyydestä maa-alueita.

Alueella ei ole voimassa olevia vuokrasopimuksia.

Näiden lisäksi Metsähallitus on laatinut paliskuntain yhdistyksen kanssa yhteistyösopimuksen, jossa määritellään Metsähallituksen ja paliskunnan yhteistoiminta erilaisten maankäyttömuotojen yhteydessä.

Lupa-alueella tai sen läheisyydessä ei ole retkeilytarkoitukseen käytettäviä reittejä tai rakenteita

Lupa-alueella ei ole poronhoitoon liittyviä rakennelmia. Alueen itäpuolella, lähimmillään noin 500 metrin päässä on Lapin paliskunnan laidunkiertoaita, joka on huomioitu lupamääräyksissä.

Metsähallitus myy metsästyslupia lupa-alueelle ja sen läheisyyteen. Lisäksi paikallisilla asukkailla on vapaa metsästysoikeus alueella. Alueen poronhoito huomioidaan lupametsästyksen mitoittamisessa.

Kun huomioidaan edellä kerrotut tosiseikat, kullanhuuhdontaluvassa annetut määräykset ja muualla lainsäädännössä ja muissa luissa annetut velvoitteet, voidaan todeta, että kullanhuuhdontaluvan HL2012:0041 oikeuttamat toimenpiteet eivät yksin taikka yhdessä muiden voimassa olevien vastaavien lupien ja edellä kuvattujen muiden maankäyttömuotojen kanssa heikennä olennaisesti saamelaisten oikeutta harjoittaa kulttuuriaan. Yhteisvaikutusta arvioidessa on huomioitu lausunnoissa esiin tulleet seikat sekä alueiden ja toimintojen kokonaismäärä, sijainti ja toiminta. Alueen etäisyys lähistöllä sijaitsevasta poroaidasta sekä alueen rajattu toiminta (500m³/kaivukausi) huomioiden lupamääräyksiä noudattaen toiminnasta ei aiheudu olennaista haittaa poronhoidolle.

Lisäksi alue on rajattu ja toimintaan tarvittavien lupien lupaehdot niin kyseisellä lupa-alueella kuin läheisyydessäkin turvaavat sen, että toiminnasta mahdollisesti aiheutuvat haitat ovat ajalliselta kestoaltaan ja sijainniltaan rajallisia, eivätkä olennaisesti haittaa saamelaisten oikeutta harjoittaa kulttuuriaan. Kyseisellä alueella ei ole suoraa vesistöyhteyttä. Lupakäsittelyn yhteydessä ei myöskään ole tullut esiin, että alueella aiemmin harjoitetusta toiminnasta olisi aiheutunut mitään sellaisia seikkoja, että luvan myöntämiselle olisi kaivoslain mukaista estettä. Hakijat ovat toimineet kullanhuuhdontaluvan ehtojen mukaisesti.

Lisäksi hakijat ovat osoittaneet olevansa kelpoisia hakemaan kullanhuuhdontaluvan muuttamista ja eikä alueella ole selvitysten ja saatujen lausuntojen perusteella muitakaan kaivoslaissa mainittuja luvan myöntämisen esteitä.

Aineistoa:

Kaivosrekisterin karttapalvelu (www.kaivostoiminta.fi/kartta)

Retkeilyreitit ja rakenteet (<http://www.retkikartta.fi/>)

Itä-Lapin luonnonvarasuunnitelma (<http://julkaisut.metsa.fi/assets/pdf/mt/mt58-ita.pdf>)

Paliskuntain yhdistyksen ja Metsähallituksen välinen yhteistyösopimus

(<http://www.metsa.fi/documents/10739/58225d52-500f-481c-9cdc-82a6159f4be7>)

Toimintaan myönnetty ympäristölupa http://tietopalvelu.ahp.fi/Lupa/Lisätiedot.aspx?Asia_ID=1324468

29.5.2020

506/D.a.5/2020

SAAMELAISKÄRÄJIEN JA TUKESIN VÄLINEN, SAAMELAISKÄRÄJÄLAIN (974/1995) 9 §:N MUKAINEN NEUVOTTELU

Aika 11.5.2020 klo 13:00 – 15:40
(Kokous keskeytettiin 11.5. klo 15:40 ja sovittiin kokousta jatkettavan 18.5. klo 14.00)
18.5. klo 14:00 – 16:17

Paikka Microsoft Teams

Asia Tukesin lausuntopyyntö saamelaiskäräjille (3.3.2020) koskien
kullanhuuhdentalupahakemuksia HL2019:0068-0072 Hangasojan kulta 1-5
ja HL2012:0041 Rove Vero

Osallistujat

Saamelaiskäräjät:

Tuomas Aslak Juuso, puheenjohtaja
Leo Aikio, II varapuheenjohtaja
Antti Aikio, lakimiessihteeri
Sarita Kämäräinen, elinkeinosihteeri
Tiina Lovisa Solbär, vs. ympäristösihteeri
Tiina Sanila-Aikio, kutsuttu asiantuntija
Rosa-Mären Magga, puheenjohtajan avustaja

Tukes:

Terho Liikamaa, ryhmäpäällikkö, kaivosasiat
Pasi Molkoselkä, ylitarkastaja, kullanhuuhdonta-asiat

1 § NEUVOTTELUN AVAUS, OSALLISTUJIEN TOTEAMINEN JA JÄRJESTÄYTYMINEN

Sovittiin, että kokouksen puheenjohtajana toimii Tukesin ryhmäpäällikkö Terho Liikamaa ja sihteerinä Saamelaiskäräjien puolelta Rosa-Mären Magga. Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 13:10. Osallistujat esittäytyivät.

Sovittiin, että Saamelaiskäräjät laatii pöytäkirjan, joka lähetetään Tukesille sähköpostitse kommentoitavaksi 26.5.2020 mennessä, jonka jälkeen Tukes lisää tarvittaessa omat kirjauksensa ja lähettää takaisin Saamelaiskäräjille hyväksyttäväksi. Kaikkien hyväksyntä vaaditaan pöytäkirjaan, kuittaus 29.5. mennessä.

Muut käytännön asiat neuvottelut läpiviemiseen liittyen: kokousaikaa varattu 11.5. kello 14:30 asti, mutta päätettiin jatkaa klo 15 asti tarvittaessa.

2 § NEUVOTTELUEDELLYTYSTEN VARMISTAMINEN JA TOTEAMINEN

Kullanhuuhdentalupahakemuksia HL2019:0068-0072 Hangasojan kulta 1-5 ja HL2012:0041 Rove Vero koskevissa lausunnoissaan (8.4.2020 Dnro 401/D.a.5/2020 ja 20.4.2020 Dnro 415/D.a.5/2020) Saamelaiskäräjät on pyytänyt kaivosviranomaiselta saamelaiskäräjälain 9 §:n mukaisia neuvotteluja.

Varmistettiin edellytykset neuvotteluiden läpiviennille oikeusministeriön vahvistaman saamelaiskäräjälain 9 §:n neuvotteluvollisuuden toteuttamista koskevan ohjeen mukaan (muistio toimitettu Tukesille Saamelaiskäräjien mainittujen lausuntojen liitteenä). Todettiin kyseessä olevan saamelaiskäräjälain 9 §:n mukainen neuvottelu.

Tuomas Aslak Juuso vahvisti Saamelaiskäräjien edustajilla olevan täydet neuvotteluvaltuudet. Tukes vahvisti neuvottelumandaatin, koska Tukesilta neuvottelussa ovat kullanhuuhdentalupapäätösten esittelijä Pasi Molkoselkä ja kullanhuuhdentalupapäätökset Molkoselän esittelystä tekevä Terho Liikamaa.

3 § ASIOIDEN KÄSITTELYJÄRJESTYKSEN HYVÄKSYMINEN

Hyväksyttiin asioiden käsittelyjärjestys:

- 4 § Kaivostoiminnan ajankohtaiskatsaus painottuen Pohjois-Lappiin
- 5 § Kullanhuuhdonnan ajankohtaiskatsaus
- 6 § Ajankohtaiskatsaus: alkuperäiskansaoikeudet ja saamelaiskulttuurivaikutusten arviointi
- 7 § Kullanhuuhdentalupahakemus Hangasoja
- 8 § Kullanhuuhdentalupahakemus Rove Vero
- 9 § Muut esille tulevat asiat
- 10 § Neuvottelun päättäminen

4 § KAIVOSTOIMINNAN AJANKOHTAISKATSAUS PAINOTTUEN POHJOIS-LAPPIIN

Liikamaa esitteli kaivostoiminnan ajankohtaiskatsauksen painottuen Pohjois-Lappiin. Saamelaisten kotiseutualueella on GTK:lla malminetsintä lupa vireillä, joka on korkeimmassa

hallinto-oikeudessa käsittelyssä. Akkerman Oy on tehnyt varausilmoituksen ja se on käsittelyssä. Muutoin ei muita hankkeita, vain kullanhuuhdonta-asiat. Liikamaa kertoi kaivosrekisterin kirjausten sisällöstä ja prosessista malminetsinnästä kaivostoimintaan.

Solbär kysyi kuulemismenettelyistä. Liikamaa totesi, että varausilmoituksessa ei ole kuulemista, vaan se vaikuttaa vain kilpailevien yhtiöiden oikeuksiin. Kun päätös tehdään, siitä tiedotetaan ja siitä on valitusoikeus. Malminetsintäluvassa pyydetään lausunto kunnalta ja alueelliselta ELY-keskukselta sekä paliskunnalta, jos alue sijaitsee erityisellä poronhoitoalueella, ja Saamelaiskäräjiltä, jos alue sijaitsee saamelaisten kotiseutualueella. Lupapäätöksestä tiedotetaan kaikille, joita on kuultu. Kaivosluvan osalta on samat kuulemisperusteet.

Liikamaa esitteli malminetsintäinvestoinnit vuosina 1995-2019 sekä vuoden 2019 kokonaislouhinnan ja kaivostoiminnan tilannekatsauksen vuosina 2010-2019: Malminetsintälupa-alueiden ja -hakemusten pinta-ala maakunnittain (20.4.2020). 70% voimassa olevista ja vireillä olevista malminetsintäluvista sijoittuu Lappiin.

5 § KULLANHUHDONNAN AJANKOHTAISKATSAUS

Molkoselkä esitteli kullanhuuhdonnan ajankohtaiskatsauksen kuutiomäärät ja alueiden sijainnin pääpiirteittäin saamelaisten kotiseutualueella, missä kullanhuuhdontatoiminta keskittyy Lemmenjoen kansallispuiston alueelle, Ivalojen vesistöalueelle ja Tankavaaran huuhdonta-alueelle sekä Vuotson eteläpuolella Roivaiseen. Kullanhuuhdontalupien kokonaisalueesta: 26.5.2020 tilanteen mukaan kullanhuuhdontalupia on saamelaisten kotiseutualueella noin 1145 ha alueella. Pyöristetyt käsitellyt maamäärät kullanhuuhdonta-alueilla paliskunnittain vuoden 2018 osalta (vuoden 2019 raportti valmistuu vuoden 2020 aikana) ovat Ivalon paliskunnassa 15616,9 m³, Sallivaaran paliskunnassa 58372,5 m³ (30.6.2020 päättyvien kaivospiirien osuus tästä 57807,5m³), Hammastunturin paliskunnassa 6902,8 m³ ja Lapin paliskunnassa 1980 m³. Trendi on loivasti laskeva kullanhuuhdontalupamäärien osalta 1990-luvulta 2020-luvulle.

Solbär tiedusteli, miltä ajalta Molkoselän vertailuaineisto on. Molkoselkä kertoi, että vanhimmat hänellä olevat tiedot ovat noin vuodelta 1988. Sanila-Aikio kysyi, mitä karttatyökalua Tukes käyttää ja onko materiaali Saamelaiskäräjien vapaasti käytettävissä. Molkoselkä vastasi käyttävänsä MapInfo-sovellusta ja kaivoslain mukaisten lupien paikkatietoaineisto on ladattavissa Tukesin nettisivuilta. Paikkatieto-ohjelmisto on ulkopuoliselta ostettu. Paikkatieto-ohjelmistoja on myös vapaasti saatavilla. Liikamaan mukaan tieto vireillä ja voimassa olevista kullanhuuhdontaluvista löytyy kaivosrekisterin karttapalvelusta. Sanila-Aikio jatkoi sanomalla, että on kovasti ihmetelty, mihin tieto hiipuvasta maankäyttömuodosta perustuu ja sanoi Molkoselän näyttämien vanhojen huuhdonta-alueiden sijainnin olevan mielenkiintoista tietoa Saamelaiskäräjien kannalta, kun mietitään kullanhuuhdonnan kumulatiivisia vaikutuksia.

Solbär kysyi, voisiko vanhoja alueita koskevan aineiston saada käytettäväksi. Molkoselän mukaan periaatteessa vanha aineisto ei sisällä muuta aineistoa kuin ajankohdan ja kaivosrekisterin numeron. Molkoselkä ei näe estettä, etteikö tätä vanhaa aineistoa voisi jakaa Saamelaiskäräjille. Liikamaa totesi, että näin voidaan toimia ja että asiaa voi tiedustella Molkoselältä.

Solbär kysyi arviota 1990-2000-lukujen kone- ja lapiokaivualueiden lukumäärästä. Molkoselän mukaan vanhan kaivoslain mukaisissa valtaushakemuksissa ei määritelty kaivutapaa. Konekaivu jatkui noin vuoteen 2016 hiipuvana, mutta pieni innostus tullut ympäristönsuojelulain muutoksen 2019 myötä.

6 § AJANKOHTAISKATSAUS ALKUPERÄISKANSAOIKEUDET JA SAAMELAISKULTTUURIVAIKUTUSTEN ARVIOINTI

Solbär esitteli alkuperäiskansaoikeuksia ja saamelaiskulttuurivaikutusten arviointia koskevan ajankohtaiskatsauksen (liite 1).

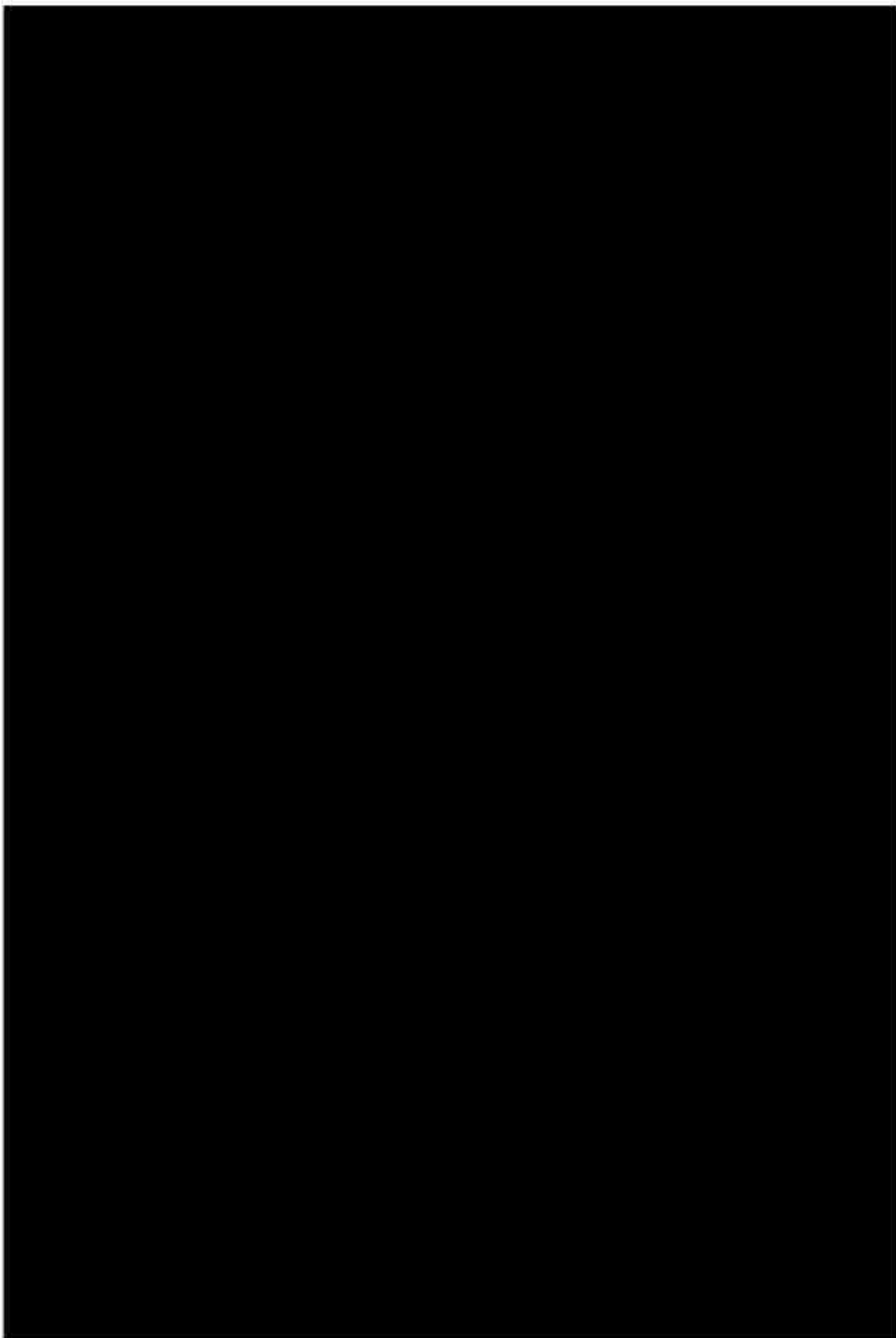
Liikamaa kysyi, koskeeko esitetty olemassa olevan kaivoslain uudistamista. Solbär vastasi, että on kyse nykyisen lain mukaisista käytännöistä ja että esitysdioidissa 5 ja 7 on nykyisen lausuntoaineiston ja lupapäätösten arviointia esitetyn pohjalta.

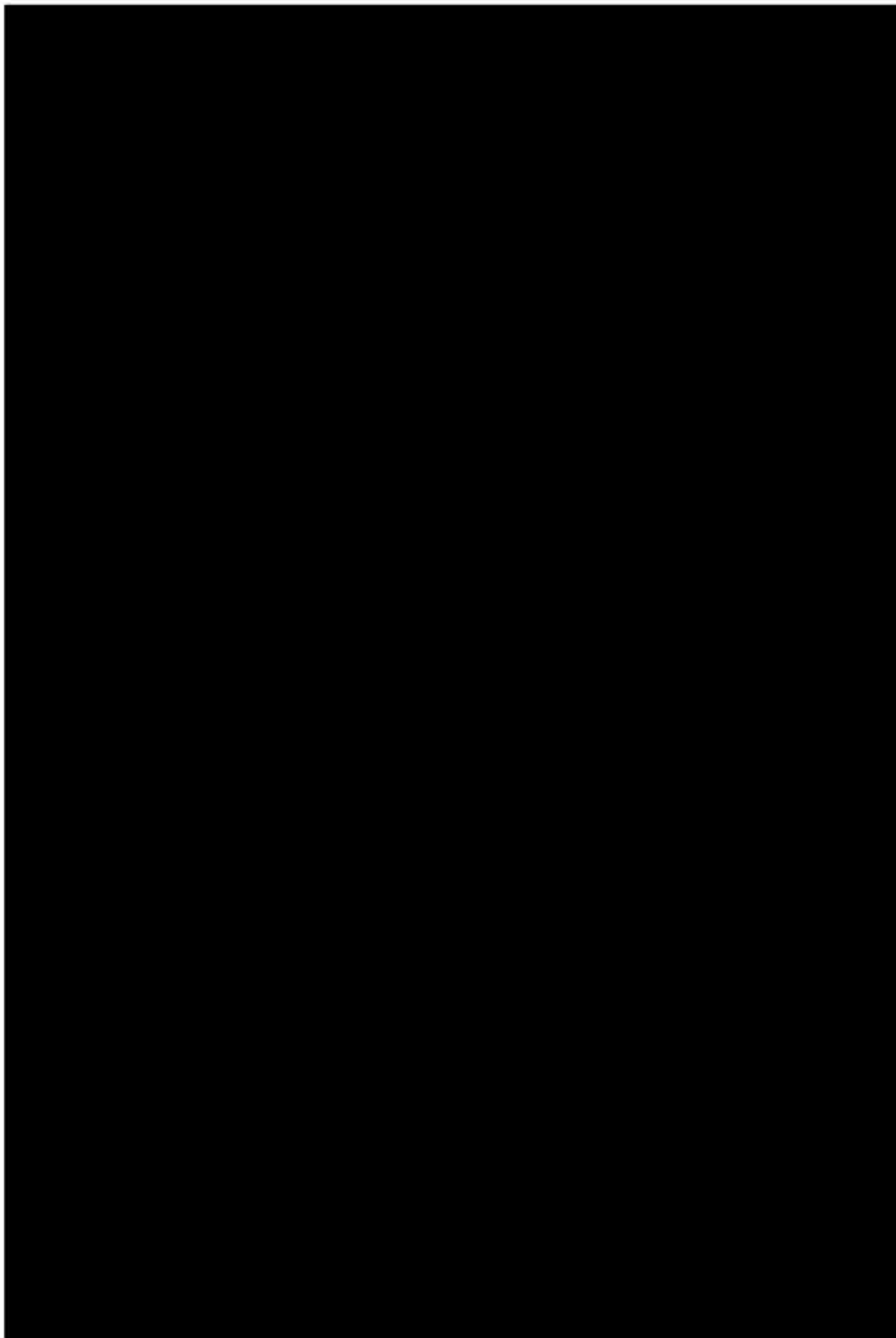
Liikamaa kertoi, että 2012 KHO palautti uudelleen käsittelyyn neljä lupapäätöstä, koska Tukes ei ollut tehnyt riittävää selvitystä vaikutuksista saamelaiskulttuuriin. Siksi halutaan seikkaperäisesti käydä läpi. Molkoselkä lisäsi, että louhinnasta ei ole kyse, vaan kaivannasta. Molkoselän mukaan puhutaan aika pienestä maa-ainesmäärästä.

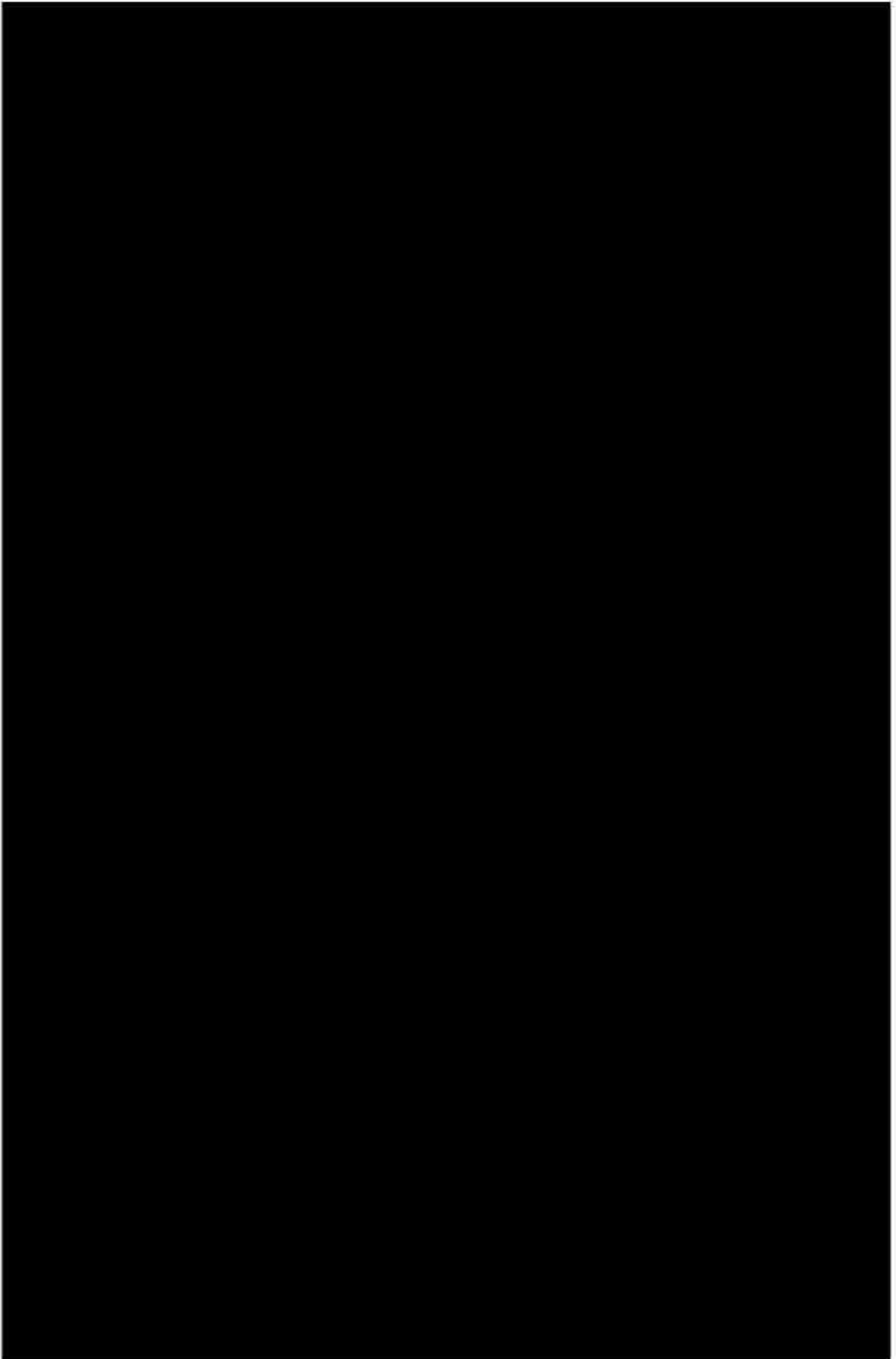
Sanila-Aikio kysyi, ymmärsikö oikein, että Sallivaaran paliskunnan alueella Lemmenjoella kaivettaisiin 57 000 m³ eli vain noin 20 000 m³ kaivettaisiin muualla kuin Lemmenjoella. Molkoselkä vahvisti, että asia on näin ja totesi olleen tapauksia, joissa lupaviranomainen ei ole esimerkiksi myöntänyt pienimuotoista lapiokaivulupaa paliskunnan lausunnossaan esittämän olennaisen haitan vuoksi.

7 § KULLANHUHDONTALUPAHAKEMUKSET HANGASOJAN KULTA 1-5

Kokous keskeytettiin 11.5. klo 15:40 ja sovittiin kokousta jatkettavan 18.5. klo 14.

Kokous jatkui maanantaina 18.5. klo 14:02.

Todettiin paikalla olijat:

Saamelaiskäräjät:

Tuomas Aslak Juuso, puheenjohtaja

Leo Aikio, II varapuheenjohtaja

Sarita Kämäräinen, elinkeinosihteeri

Tiina Lovisa Solbär, vs. ympäristösihteeri

Tiina Sanila-Aikio, kutsuttu asiantuntija

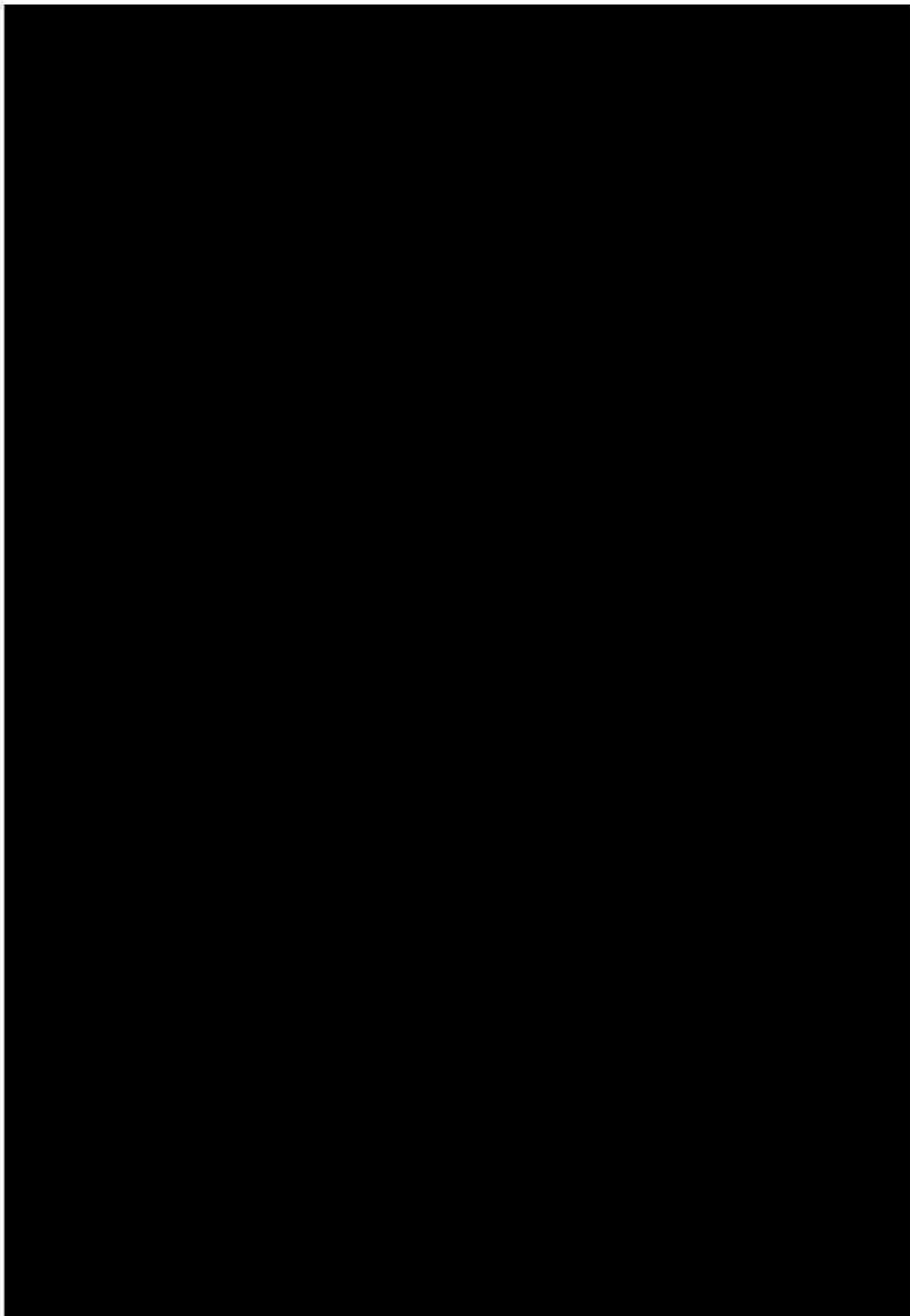
Rosa-Mären Magga, puheenjohtajan avustaja

Tukes:

Terho Liikamaa, ryhmäpäällikkö, kaivosasiat

Pasi Molkoselkä, ylitarkastaja, kullanhuuhdonta-asiat

8 § KULLANHUHDONTALUPAHAKEMUS ROVE VERO

Molkoselkä esitteli kullanhuuhtontalupa-asian. Hakijoilla on kyseiselle alueelle lapiokaivulupa. Hakijoilla ei ole muita kaivuualueita ja he ovat aloittamassa pienimuotoista konekaivuuta. Alueen läheisyydessä, osin viereisten lupahakemusalueiden lävitse kulkee paliskunnan ohjausaita, joka on syyskäytössä ja näiden kullanhuuhtojien toiminta-aikaa on rajoitettu lupamääräyksellä syyskäytön osalta.

Solbär tiedusteli, mikä on koko alueen jatkolupa- ja uusien lupien hakemusten tilanne ja onko YVA-lain mukaista menettelyä käynnissä jonkin asian osalta. Molkoselkä vastasi, että tällä alueella ei hänen tietonsa mukaan ympäristöarviointimenettelyä ole käynnissä. Molkoselän mukaan kyseessä on kokonaisuudessaan noin 80 ha alue, jolle sijoittuu kahdeksan lupa-alueita, joista viisi on konekaivuulupaa.

Solbär totesi, että ei ole hyväksyttävää siirtyä lapiosta konelupaan ilman uutta vaikutusten arviointia. Paliskunta on tuonut kantanaan esiin, että ei hyväksy uusia lupia. Jos lupia myönnetään ja lapioalueet muuttuvat koneellisiksi, se häiritsee saamelaiskulttuurin harjoittamista huomattavasti. Kullanhuuhtonta on myös laajenemassa etelämmäksi. Saamelaiskäräjien näkökulmasta kullanhuuhtontaa alueella tulee arvioida kokonaisuudessaan ja kaikilla toimijoilla tulee olla samat reunaehdot poronhoidon huomioimiseksi. Solbär tiedusteli, miksi saamelaisten edustajien näkemyksiä ja perusteluja ei kuulla.

Paliskunnan aluetta katsottiin kartalta ja Liikamaa totesi, että mitä lähempää asiaa katsoo, sitä suuremmalta aluemenetys näyttää. Liikamaan mukaan suhteuttamalla paliskunnan koko laidunalueeseen, menetys ei ole niin merkittävä. Yhteisesti todettiin, että ns. alapalkisen alue Vuotson kanavan eteläpuolella jää pois kyseisen hakemuksen vaikutusalueesta. Molkoselkä kuvasi, että ongelma ja haaste tässä kohtaa on laidunkiertoaidan kohdalle sijoittuvat, Rove Veron vieressä sijaitsevat lupahakemusalueet. Yhteensovittamiseksi pyritään löytämään ratkaisu niin, että hakemusalueet eivät haittaa aitaa.

Sanila-Aikio sanoi, että ongelma voitaisiin ratkaista sillä, että lupia ei myönnettäisi. Hän totesi, että tulee katsoa myös kaikkea muuta maankäyttöä arvioitaessa paliskunnan toimintaedellytyksiä. Kaivoslain 50 §:nkin mukaan näin tulee tehdä. Jokainen lupa heikentää olemassa olevaa tilannetta. Erityisesti Vuotson alueella, jossa valtio on ottanut alueita muuhun käyttöön kuten tekoaltaat ja laajat metsänhakkuut. Tukesin tulee harkita, millaisia lupia myöntää.

Liikamaa totesi Vuotson historian tekoaltaiden osalta olevan kauheaa ja jatkoi, että Kevitsan alue on isompi kuin kullanhuuhtonnan etuoikeusalue. Jo pelkkä Kevitsan kaivoksen toiminta-alue on moninkertaisesti suurempi kuin kullanhuuhtonta-alue. Liikamaan mukaan kullanhuuhtonta on hyväksyttävä elinkeino, koska sitä on ollut Lapissa jo 1800-luvulta ja on

se kasvanut hallitusti ja pienimuotoisesti. Poronhoito on kasvanut valtavasti siitä ajasta. Kullanhuuhdonta aiheuttaa riesaa poronhoidolle, mutta molemmat ovat hyväksytyjä elinkeinoja. Haitat poronhoidolle pyritään minimoimaan. Hän totesi, että historian tapahtumia ei väheksytä.

Kämäräinen totesi, että perustuslain mukaan on elinkeinon vapaus, mutta saamelaisten harjoittamasta poronhoidosta puhuttaessa tulee muitakin ulottuvuuksia kuin vain elinkeinon harjoittamisen vapaus. Saamelaisella poronhoidolla on tuplasuojaus eli perustuslain mukainen oikeus ylläpitää ja kehittää saamelaiskulttuuria sekä elinkeinon harjoittamisen suoja. Kämäräinen kertoi hämmästelevänsä, jos tällä ei ole merkitystä Tukesin harkinnassa.

Juuso kysyi, onko Tukes selvittänyt, miten paikalliset saamelaiset haluaisivat saamelaiskulttuuria kehittää ja ovatko toimittaneet tällaisen arvioinnin. Juuso kysyi vielä, eikö lupien myöntäminen Tukesin mielestä aiheuta haittaa saamelaiskulttuurille, johon Molkoselkä vastasi, että AVI vastaa vesistö päästöjen arvioinneista. Myös aita-asia on tiedostettu lupaharkinnassa, se vaikuttaa alueen prosesseissa ja lupakäsittelyssä tullaan huomioimaan. Aita on merkittävä tekijä luparatkaisujen lopputuloksen kannalta.

Aikio totesi, että poronhoidossa mukana olevana voi sanoa, että jos ohjauksaita on näin lähellä lupa-alueita kuin tässä, se varmasti haittaa poronhoitoa. Vastikään valtio on ilmaissut, että porolaidunten kestävä käyttöä tullaan edistämään tehostetulla laidunkierrolla. Jos valtio haluaa laittaa laidunkierroksia käyttöön ja tehostaa niiden käyttöä tulevaisuuteen, niin Tukesin mahdolliset lupapäätökset sotivat täysin valtion tavoitteita vastaan.

Solbär totesi, että perustuslain kannalta saamelaisten kulttuurin säilyminen vaatii aktiivista kulttuurin suojelua. Positiivisella erityiskohtelulla edesautetaan sitä. Elinkeinojen rinnakkaisuudesta Solbär viittasi aiemmin toteamaansa kaivoslain valmistelun osalta. Silloin kullanhuuhdontoa nähtiin harrastuksena eikä elinkeinona.

Solbär totesi, että saamelaiskulttuuria tulee turvata myös ylisukupolvisesta näkökulmasta ja miettiä, miten toimintaedellytykset säilyvät paliskunnassa tänään ja siltä pohjalta tulevaisuudessa. Ohjauksaita on konkreettinen poronhoidon ilmentymä ja sillä on funktionsa laidunkierrolle, joka taas on perinteisen elinkeinon yksi ilmentymä. Siihen liittyy myös perinteistä tietoa, ja sen haltijoita ovat poromiehet. Perinteinen tieto on lupaharkinnassa huomioitava relevanttina tietona. Porojen välttämiskäyttäytyminen on myös konkreettinen asia, eli porot välttävät tiettyjä kohteita, mistä on saatavilla myös GPS-pantadataa. On tärkeää huomatta, että välttäminen ei näy, koska porot, vaatimet etenkin, poistuvat paikalta ja vaadinporoja on suurin osa tokasta. Relevanttia dataa on siis kolmenlaista: aidat ja sijainti, porojen käyttäytyminen, sekä perinteisen tiedon haltijoiden tieto, joka on ennakoivaa ja pitkän ajan kokemukseen perustuvaa. Nyt kuitenkin tuntuu, että poromiesten tuomat näkökohdat sivuutetaan muutoin kuin aitojen sijainnin osalta. Perinteinen tieto olisi erittäin arvokasta sisällyttää maankäytön hallinnointiin.

Liikamaa kertoi luonnon palautumisesta laidunkäyttöön toiminnan jälkeen. Liikamaan mukaan Tukesilla on vilpityn pyrkimys, että sovelletaan lakia niin, että haittaa saamelaiskulttuurille voidaan välttää. Poronhoito on osa saamelaiskulttuuria, ja yritetään miettiä, miten haittaa poronhoidolle voidaan välttää. Lupa-alueet koskettavat aitaa.

Juuso huomautti, että aitaa käytetään laidunkierron ohjaamiseen. Juuso myös tiedusteli, millaista arviointia on tehty ja sanoi, että Tukes vain totesi, että haittaa ei ole, mutta ei selviä, mihin tämä perustuu.

Liikamaa vastasi tähän, että kokonaisharkinnan perusteella. Liikamaa lisäsi, että Molkoselkä tekee vaikutusten arvioinnin. Molkoselkä on kulkenut alueita ja tuntee osapuolia.

Aikio kysyi, tunteeko Molkoselkä riittävästi saamelaiskulttuuria ja sen ilmenemismuotoja, johon Liikamaa totesi, että Molkoselkä tuntee saamelaiskulttuuria niin, että pystyy tekemään päätöksiä. Ja lisäsi, että näistähän voi valittaa. Laissa 38 §:ssä selkeästi sanotaan, että toimitaan Saamelaiskäräjien kanssa yhteistyössä ja tulee asianmukaisesti huomioida.

Sanila-Aikio kysyi Molkoselältä, minkälaisia asioita ja kriteerejä päätöksenteon pohjaksi esityksen teossa otetaan huomioon. Sanila-Aikio lisäsi, että näyttää Saamelaiskäräjien suuntaan siltä, että oli tilanne mikä tahansa, luvat menevät läpi ja että Saamelaiskäräjien kantoja ei oteta huomioon. Sanila-Aikio halusi kuulla, millä perusteella Tukes voi sanoa, että ei ole haittaa saamelaiskulttuurille.

Molkoselkä totesi, että hän toimii Tukesin virkamiehenä virkavastuulla ja tekee työnantajan antamaa tehtävää. Vaikutusten arviointi ei ole henkilöstä riippuvainen, vaan sitä tekee kulloinkin tehtävää hoitava virkamies. Molkoselkä kullanhuuhtalupien käsittelijänä katsoo kokonaisuutena asiasta saatuja lausuntoja, hyödyntää olemassa olevaa tietoa (mm. paikkatietoaineistot) ja omaa tietoa alueesta, peilaa näitä kaivoslakiin ja nämä kaikki yhdessä vaikuttavat päätöksiin.

Sanila-Aikio kysyi, onko Tukesilta tullut ohjetta, miten saamelaiskulttuurin vaikutusarviointi tehdään. Molkoselän mukaan lausunnoilla on iso rooli harkinnan kannalta, mutta ongelma on se, jos lausuntoja ei tule. Sanila-Aikio totesi, että moni paliskunta ei lausu, koska paliskunnat katsovat, ettei lausunnoilla ole merkitystä.

Liikamaa sanoi, että lupamääräyksissä otetaan huomioon ja annetaan se paino, mikä kaivoslain puitteissa pitää antaa. Jos lausuntoja ei anneta, niin sitten katsotaan, että ei osallistuta. Liikamaan mukaan, jos on selvä kaivoslain mukainen este eli merkittävä haitta poronhoidolle, toimintaa tulee rajoittaa alueellisesti, lupakohtaisesti. Haittoja ovat alueellisesti ja ajallisesti, kun on katsottu mikä on merkittävä haitta. Katsotaan tapauskohtaisesti.

Juuso sanoi, että täytyy perustella, miten toisen osapuolen näkemys on otettu huomioon. Solbär kävi läpi lainauksia Lapin paliskunnan ja Saamelaiskäräjien lausunnoista, jotka ovat koskeneet Rove Veron viereisistä kullanhuuhtalupa-alueista alueita Vanhan kulta, Deadwood ja

Kolmannet vuoret sekä Kultapalakinen ja Uusi polvi ja joissa on esitetty perusteltuja näkökantoja. Lausunnoissa annettu tieto näyttäisi kuitenkin sivuutetun lupaharkinnassa, koska luvat on myönnetty, vaikka toiminnasta on ilmaistu olevan haittaa. Solbär totesikin, että saamelais toimijoiden kannat sivuutetaan.

Todettiin, että yhteisymmärrystä ei asiasta löytynyt.

9 § MUUT ESILLE TULEVAT ASIAT

Ei muita asioita.

10 § NEUVOTTELUN PÄÄTTÄMINEN

Puheenjohtaja päätti neuvottelun 18.5.2020 klo 16:17.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Tuomas Aslak Juuso
Saamelaiskäräjät

Terho Liikamaa
Tukes